

Kolektyvinės sutarties projekto rengėjų dėmesiui

Darbo kodekso, įsigaliojusio 2003 m. sausio 1 d., (pataisymai ir papildymai 2010m. 04.10d) nuostatos dėl kolektyvinių sutarčių sudarymo.

Rengiant kolektyvinę sutartį būtina žinoti, kad:

- 1. Darbo sutarčių su studijų ir mokslo darbuotojais kurie sudaro terminuotas darbo sutartis (sudaromas kitais įstatymų nustatytais atvejais), ypatumus šio Kodekso, kitų įstatymų nustatyta tvarka nustato kolektyvinės sutartys ir tų rūšių darbo sutartis reglamentuojantys norminiai teisės aktai (DK117 str.).
- 2. Darbo stažas - tai laikas, per kurį asmuo turėjo Darbo kodeksu (DK) reglamentuojamus darbo santykius, taip pat kiti laikotarpiai, kurie pagal norminius teisės aktus ar kolektyvines sutartis gali būti įskaičiuojami į darbo stažą, su kuriuo darbo įstatymai, kiti norminiai teisės aktai ir kolektyvinės sutartys sieja tam tikras darbo teises ar papildomas garantijas bei lengvatas (DK 30 str.).
- 3. Informacijos pateikimo bei konsultavimo sąlygos ir tvarka nustatoma kolektyvinėse sutartyse (DK 47 str.).
- 4. Įstaigos kolektyvinė sutartis galioja iki naujos kolektyvinės sutarties pasirašymo arba iki sutartyje nustatyto termino (DK 63 str.).
- 5. Įstaigos kolektyvinės sutarties šalių atstovai atsiskaito darbuotojų susirinkimui (konferencijai), kaip vykdoma kolektyvinė sutartis. Atsiskaitymo tvarka ir terminai nustatomi sutartyje. (66 str.)
- 6. Atskiroms darbo sutarčių rūšims darbo įstatymuose ir kolektyvinėse sutartyse gali būti nustatomos ir kitos būtinosios sąlygos, kurias šalys sulygsta sudarydamos tokią darbo sutartį (susitarimas dėl sutarties termino, sezoninio darbo pobūdžio ir kt.) (DK95 str.).
- 7. Šalių susitarimu gali būti sulygstama **ir dėl kitų darbo sutarties sąlygų**, jeigu darbo įstatymai, kiti norminiai teisės aktai arba kolektyvinė sutartis nedraudžia jas nustatyti (išbandymo, profesijų jungimo, materialinės atsakomybės ir kt.). (DK 95 str.).
- 8. Darbo **apmokėjimo sąlygas be darbuotojo raštiško sutikimo** darbdavys gali keisti tik tuo atveju, kai įstatymais, Vyriausybės nutarimais ar pagal kolektyvinę sutartį yra keičiamas tam tikros ūkio šakos, įmonės ar darbuotojų kategorijos darbo apmokėjimas (DK 120 str.).
- 9. **Kolektyvinėje sutartyje gali būti nustatyta, kad darbuotojų atstovaujamojo organo sutikimo reikia ir kitiems darbuotojams atleisti.** Įstatymuose ar kolektyvinėse sutartyse nustatytais atvejais darbuotojai negali būti atleidžiami iš darbo negavus ir kitų organų sutikimo (DK 134 str.).
- 10. Kai dėl ekonominių ar technologinių priežasčių arba dėl darbovietės struktūrinių pertvarkymų mažinamas darbuotojų skaičius, pirmenybės teisę būti paliktu dirbti turi darbuotojai, kuriems tokią teisę numato kolektyvinė sutartis (DK 135 str.)
- 11. Kolektyvinėje sutartyje galima numatyti didesnes išeitines išmokas. (DK 140 str.)
- 12. Darbo (pamainų) grafikus tvirtina administracija suderinusi su įmonės, įstaigos, organizacijos darbuotojų atstovais (DK 19 str.) arba kolektyvinėje sutartyje nustatyta tvarka (DK 147 str.).

- 13. Jeigu suminiu darbo laiko apskaitiniu laikotarpiu viršijamas tai darbuotojų kategorijai nustatytas darbo valandų skaičius, darbuotojams jų pageidavimu sutrumpinama darbo diena arba suteikiama poilsio diena (dienos) darbo, kolektyvinėje sutartyje arba darbo tvarkos taisyklėse nustatyta tvarka ar papildomai apmokama kaip už viršvalandinį darbą (DK 149 str.)
- 14. Papildomų ir specialių pertraukų skaičius, trukmė ir poilsio vieta atsižvelgiant į konkrečias darbo sąlygas nustatomi kolektyvinėse sutartyse bei darbo tvarkos taisyklėse (DK 159 str.)
- 15. Darbo, kolektyvinėje sutartyje arba darbo tvarkos taisyklėse gali būti nustatomos didesnės trukmės ir kitų rūšių negu šiame straipsnyje kasmetinės papildomos atostogos. (DK 168 str.)
- 16. Kasmetinių atostogų suteikimo eilės sudarymo tvarka nustatoma kolektyvinėje sutartyje (DK 169 str.)
- 17. Nemokamos atostogos dėl kitų priežasčių, nei numatytos DK, suteikiamos kolektyvinėje sutartyje nustatyta tvarka (DK 184 str.) (vadovėlių rašymui, straipsniui, disertacijai baigti ir t.t.)
- 18. Kolektyvinėse arba darbo sutartyse gali būti nustatytos ilgesnės trukmės bei kitų rūšių atostogos, papildomos lengvatos pasirinkti kasmetinių atostogų laiką, nustatyti didesni mokėjimai už kasmetines ir tikslines atostogas, negu garantuoja šis Kodeksas. Šios lengvatos, išskyrus papildomą lengvatą pasirinkti kasmetinių atostogų laiką, negali būti nustatytos kolektyvinėse ir darbo sutartyse, sudaromose įstaigose, organizacijose, kurios yra išlaikomos iš valstybės, savivaldybių ir valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetų bei kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų, taip pat sutartyse, sudaromose Lietuvos banke (DK 185 str.)
- 19. Kolektyvinėse sutartyse **gali būti nustatyti didesni negu nustatyti minimaliojo darbo užmokesčio dydžiai** (DK 187 str.)
- 20. **Darbo apmokėjimo sąlygos, dydžiai, profesijų ir pareigų tarifiniai ir kvalifikaciniai reikalavimai, darbo normos, darbų ir darbuotojų tarifavimo tvarka nustatomi kolektyvinėse sutartyse** (DK 188 str.)
- 21. Jeigu yra nukrypimų nuo normalių darbo sąlygų, už darbą tokiomis sąlygomis mokamas padidintas, palyginti su normaliomis sąlygomis, tarifinis atlygis. Konkretūs apmokėjimo dydžiai nustatomi kolektyvinėse ir darbo sutartyse. (192 str.)
- 22. Konkretūs darbo užmokesčio mokėjimo terminai, vieta ir tvarka nustatomi kolektyvinėse arba darbo sutartyse (DK 201 str.)
- 23. Darbuotojams, kurie mokosi mokymo įstaigose, taikomos šio Kodekso, kitų įstatymų ir norminių teisės aktų nustatytos lengvatos ir garantijos. Papildomos lengvatos ir garantijos gali būti nustatomos kolektyvinėse sutartyse (DK 209 str.)
- 24. Darbuotojams, kurie laiko stojamuosius egzaminus ar mokosi savo iniciatyva, mokėjimo už mokymosi laiką klausimas sprendžiamas kolektyvinėse sutartyse arba šalių susitarimu (DK 210 str.).